

Posudek školitele na diplomovou práci

Autor DP: Bc. Vendula Pokorná

Téma DP: Vztah užívání a intence užívat tabákové výrobky s jejich vnímanou rizikovostí

Školitel: Mgr. Kateřina Lukavská, Ph.D.

Práce Venduly Pokorné přímo navazuje na její úspěšně obhájenou bakalářskou práci. Hlavním tématem je užívání tradičních i nových nikotinových produktů mezi středoškoláky. Zatímco v BP se autorka zabývala tím, které faktory ovlivňují míru, do jaké jsou studenty vnímány různé nikotinové produkty (běžná cigareta, elektronická cigareta, zahříváný tabák) jako škodlivé, v navazující DP se zabývá tím, jaké nikotinové produkty středoškoláci používají nebo plánují používat a jak toto používání souvisí právě s vnímanou škodlivostí (rizikovostí) produktů a dalšími proměnnými.

Vendula Pokorná byla při tvorbě DP velmi samostatná. Obzvláště chci vyzvednout její práci týkající se statistické analýzy dat, kde prokázala zvládnutí jak základních, tak pokročilejších postupů na velmi dobré úrovni. Rovněž prezentace výsledků je velmi pečlivá a komplexní. Veškeré tabulky jsou uvedeny v Příloze práce, což je poněkud nestandardní. Na druhou stranu to autorce umožnilo slovní popis výsledků, což může být důležité z hlediska předání výsledků do praxe.

Práce je celkově orientována prakticky – s cílem informovat oblast (školské) prevence o tom, jak na tom aktuálně středoškoláci jsou s užíváním nikotinu – zejména některých velmi nových forem, jejichž užívání dosud nebylo předmětem tradičních velkých průzkumů zaměřených na návykové látky (např. ESPAD). Zkoumanou populací byli studenti pražských všeobecných gymnázií a odborných středních učilišť. Jedním z důležitých výsledků bylo zjištění, že studenti učilišť mají v průměru nejméně 2,5násobnou pravděpodobnost, že používají některý z tabákových/nikotinových produktů. Bylo překvapivé, že mezi jednotlivými produkty nejsou v tomto smyslu příliš velké rozdíly – výrazně nižší pravděpodobnost užití produktu u gymnazistů tak platí jak pro běžnou cigaretu, tak pro např. vodní dýmku nebo nikotinové sáčky. Autorka předpokládá, že rozdíl mezi všeobecnými gymnázii a odbornými učilišti by mohl být způsoben odlišným množstvím realizovaných preventivních programů. Bylo by dobré tento argument jednak podložit dosavadními poznatky (jsou např. k dispozici studie, které by srovnávaly četnost preventivních programů ve středoškolském segmentu?), jednak by bylo dobré načrtnout alternativní možná vysvětlení, třeba vyplývající z frekvence rizikového chování vzhledem k rodinnému zázemí, které může být systematicky odlišné v případě gymnazistů a studentů odborných učilišť. Hlavním cílem bylo ověřit vztah mezi vnímanou rizikovostí (škodlivostí) produktů a tendencí je užívat. Autorka tuto spojitost na základě dat potvrzuje a dobře vysvětluje jaké jsou implikace zjištění pro praxi („Vnímaná rizikovost se ukázala být jedním ze zásadních faktorů užívání tabákových výrobků a vzhledem k tomu, že vnímanou rizikovost můžeme chápat jako část kognitivního postoje vůči tabákovým výrobkům, měly by se do preventivních programů na prevenci kouření zařazovat takové aktivity, které jsou účinné vůči kognitivním postojům.“ – s.49). Rezervy naopak vnímám v propojení vlastních zjištění se zjištěními předchozích výzkumů.

Celkově se domnívám, že Vendula Pokorná prokázala zvládnutí práce s odbornými poznatky i s empirickými daty a její diplomovou práci **doporučuji k obhajobě.**

V Praze 29.8. 2022

Mgr. Kateřina Lukavská, Ph.D.